

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

IZVEŠTAJ OMBUSMANA

Ž. br. 474/2021

Arianit Dobroshi i ostali

u vezi sa tvrdnjama podnosilaca žalbi o diskriminaciji po osnovu slobode udruživanja u svojstvu članova Sindikalnog udruženja radnika Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova

Upućen:

- G. Bujar Ejupi, direktor
Autoritet civilnog vazduhoplovstva
- G. Liburn Aliu, ministar
Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture

Za obaveštenje:

- G. Habit Hajredini, direktor
Kancelarija Premijera – Kancelarija za dobro upravljanje

Priština, 9 jun 2022. godine

Cilj Izveštaja

1. Cilj Izveštaja je da se skrene pažnja Autoritetu civilnog vazduhoplovstva (u daljem tekstu: ACV) u vezi sa potrebom da se stvori dovoljan prostor za delovanje za Sindikalno udruženje radnika Autoriteta Civilnog Vazduhoplovstva Kosova (u daljem tekstu: sindikalno udruženje), poštovanje slobode udruživanja i pronalaženja zajedničkog jezika, stvarajući mogućnosti uključivanja ovog sindikata u izgradnju politika institucije ne ignorišući i ne diskriminirajući iste.
2. Izveštaj je zasnovan na žalbi koja je podneta od: gđe. Zana Limani-Fazliu, g. Arianit Dobroshi, gđe. Albulena Gërxfhaliu, g. Arianit Islami, gđe. Besnike Ukmata, g. Emir Hiseni, g. Granit Berisha, gđe. Hysa Matoshi, gđe. Lendita Kika Berisha, gđe. Leonora Ibraj i g. Muhamed Luta (u daljem tekstu: podnosioci žalbe), upućena Instituciji Ombudsmana.

Nadležnosti Ombudsmana

3. Ustav Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), u članu 132, stav 1, definiše: *“Ombudsman nadzire i štiti prava i slobode pojedinaca od nezakonitih i neregularnih radnji javnih organa.”* Dok u stavu 3 definiše: *“Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahtjeve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom.”*
4. Prema Zakonu br. 05/L-019 o Ombudsmanu, Ombudsman između ostalog ima i ove nadležnost i odgovornosti:
  - *“da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, a kada je to neophodno da izrazi svoje mišljenje o stavovima i reagovanju odgovarajućih autoriteta u vezi takvih slučajeva; .”* (član 18, stav 1, tačka 1.2).
  - *“da preporučuje Vladi, Skupštinu i druge nadležne institucije Republike Kosovo o pitanjima koje se odnose na unapređivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i nediskriminacije.”* (član 18, stav 1, tačka 5).
  - *“da objavi obaveštenja, mišljenja, preporuke, predloge i svoje izveštaje”* (član 18, stav 1, tačka 6).
  - *“da preporuči donošenje novih zakona u Skupštini, izmene zakona koji su na snazi i donošenje ili izmene podzakonskih i upravnih akata od strane institucija Republike Kosovo;”* (član 18, stav 1, tačka 7).
  - *“da pripremi godišnje, periodične i druge izveštaje o stanju osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i diskriminacije i da obavlja istraživanje o pitanjima osnovnih ljudskih prava i sloboda, ravnopravnosti i diskriminacije u Republici Kosovo;”* (član 18, stav 1, tačka 8).

- *“da preporuči Skupštini usklađivanje zakonodavstva sa međunarodnim standardima o ljudskim pravima i slobodama kao i njihovu efektivnu primenu.”* (Član 18., stav 1., tačka 9).

Dostavljanjem ovog izveštaja nadležnim institucijama, Ombudsman namerava da svoje obaveze izvršava prema napred navedenim ustavnim i zakonskim odredbama.

Okolnosti slučaja

5. Ombudsman je na osnovu člana 16, stav 1, Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, dana 23 jula 2021. godine, primio žalbu gđe. Zana Limani-Fazliu (koja je dala ostavku od ACV-a) i ostalih koji su deklarirani kao članovi sindikalnog udruženja, kao što je gore navedeno..
6. Prema navodima podnosioca žalbe, u cilju zaštite prava radnika u ACV-u, u oktobru 2020. godine formirano je udruženje sindikata kome je pridružen veći deo stručnog osoblja ove institucije. Međutim, od obaveštenja radnika ACV-a za sednicu osnivačke skupštine ovog udruženja, počeli su pritisci generalnog direktora ACV-a, direktno ili preko njegovih podređenih, da se ne učlane, a potom i da se udalje iz sindikata, kršeći njihova prava na radu i uskraćujući im pravo na sindikalno organizovanje.
7. Sindikalno udruženje je registrovano zvanično na osnovu Odluke br. prot. 199 MRSZ-a, od 6 novembra 2020. godine.
8. Takođe, podnosioci žalbe su istakli da je u ACV-u započeo proces unutrašnje reorganizacije, ali nije obuhvaćeno udruženje sindikata, te je u cilju razjašnjenja navedenog pitanja dana 1 decembra 2020. godine, održan sastanak sindikalnog udruženja i generalnog direktora ove institucije. Na ovom sastanku, između ostalog, uvek prema njihovim tvrdnjama, predstavnici sindikalnog udruženja izneli su kao zabrinutost neučestvovanje bilo kog njihovog predstavnika u radnoj grupi za unutrašnju reorganizaciju, ali generalni direktor, prema podnosiocima žalbe, je tvrdio da oni ne mogu biti deo ove grupe, zato što je sastav definisan zakonima i uputstvima, ali je obećao da će sindikalnom udruženju nacrt pravilnika biti dostavljen za konsultaciju. Međutim, podnosioci žalbe navode da se tako nešto nije dogodilo.
9. Štaviše, podnosioci žalbe su naveli da su dva člana sindikata napustila sindikat zbog straha i pritiska od strane poslodavca, a najmanje u dva slučajeva je članovima ovog sindikata rečeno da neće biti unapređivani na radna mesta ako se ne udalje iz udruženja.
10. Dana 25. novembra 2021. godine, gđa. Zana Limani-Fazliu je obavestila predstavnika Ombudsmana da je dala ostavku od ACV-a i zbog činjenice da više nije deo ove institucije prestaje i njeno članstvo u sindikalnom udruženju, a samim tim i njena funkcija rukovodioca sindikalnog udruženja. U njenom obaveštenju ona je naglasila da je pokrenutu žalbu pred Ombudsmanom dostavila u svojstvu predsednice sindikalnog udruženja i predstavnika njenih članova a ne u ličnom svojstvu. U ovom obaveštenju dalje navodi: *“Do izbora novog predsednika od strane Skupštine SRACV-a Arianit Dobroshi, koji obavlja funkciju sekretara, obavljaju dužnosti predsednika i predstavljaju*

SRACV i njegove članove, u skladu sa članom 3. Statuta SRACV-a.” Takođe je tražila da se sva komunikacija u vezi sa ovim slučajem obavi sa g. Arianit Dobroshi.

11. Dana 14. februara 2022. godine, predstavnik Ombudsmana primio je dodatnu dokumentaciju od podnosioca žalbe, tvrdeći diskriminatorne radnje protiv članova sindikalnog udruženja od strane rukovodstva ACV-a. Prema navodima podnosioca žalbe, od osnivanja sindikalnog udruženja, rukovodstvo ACV-a vrši pritisak na članove sindikata pozivajući ih da napuste članstvo. Prema njihovim rečima, postoje sumnje da su dva člana već napustila sindikat zbog straha i zbog pritiska, a u još najmanje dva slučaja članovima udruženja sindikata je rečeno da neće biti unapređivani na radna mesta ukoliko ne napuste pomenuto udruženje.
12. Podnosioci žalbe su rekli da ova praksa mešanja ACV-a u udruženju sindikata predstavlja kršenje Zakona br. 04/L-011 o sindikalnom organizovanju na Kosovu, a Ustav Republike Kosova garantuje slobodu udruživanja i sindikalnog organizovanja. Stoga oni navode da su članovi sindikata diskriminirani zbog članstva u ovom udruženju, tako što članove udruženja ne šalju na stručno usavršavanje, uskraćivaju im godišnje odmore, te u prvih pet meseci rada generalnog direktora ACV-a, šest službenika ove institucije upućeno je pred disciplinskom komisijom sa navodima o težim prekršajima u radu, tri su kažnjena i jednom službeniku je izrečena pismena opomena, a sve su to članovi sindikalnog udruženja u ACV-u.
13. Neki od slučajeva, prema navodima podnosioca žalbe:
  - Gđa. Besnike Ukmata, novembra 2020 godine, Disciplinska komisija u ACV-u donela je odluku o meri udaljenja sa radnog mesta neplaćeno, a nakon tri nedelje i potpunog udaljenja sa radnog mesta, ali putem žalbe NNOCSK-u, Odlukom A. br 378/2020, ista je vraćena na radnom mestu, međutim, prema njenim rečima, nakon povratka na posao u januaru 2021. godine, izrečene su joj još dve opomene i nakon korišćenja raspoloživih pravnih lekova, predmet se nalazi pred Osnovnim sudom u Prištini. Ista je navela takođe da je njen zahtev za godišnji odmor dva puta odbijen, a njen radni učinak je ocenjen kao nizak. Međutim, NNOCSK je Odlukom A. br. 215/2022 od 21. aprila 2022. godine usvojio kao osnovanu žalbu gđe. Ukmata protiv ocenjivanja njenog rada za 2021. godinu, obzirom da je ona ostvarila predviđene ciljeve u radu.
  - G. Arianit Dobroshit, dana 18 novembra 2020. godine, u vreme osnivanja sindikalnog udruženja dobio je pismenu opomenu od sekretara ACV-a za slanje pisma na prevod bez odobrenja nadzornog lica, ali da je NNOCSK Odlukom A.br. 374/2020, od 11. januara 2021. godine, ukinuo takvu opomenu. U ovom vremenskom periodu g. Dobroshi je bio sekretar u sindikalnom udruženju.
  - Gđa. Hysa Matoshi, članica sindikalnog udruženja je poslata pred Disciplinskom komisijom ACV-a zbog povrede Kodeksa etike. Razlog je bio da je gđa Matoshi izveštavala o jednom transferu radne pozicije, prema njoj, nezakonite koje se desilo

- u ACV-u, ali disciplinska mera protiv nje je ukinuta prema Odluci A.nr.420/2020 NNOCSK-a.
- Gđa. Albulena Gërzhaliu, članica sindikalnog udruženja tražila je od uprave da se razmotri njena žalba u vezi sa radnom pozicijom na radno mesto inspektora i da se to reši aktom o imenovanju i ekvivalentnom platom, ali da ACV nije odgovorio i NNOCSK, po žalbi koja je podneta od strane podnositeljice žalbe, doneo je odluku da tretira navedeno pitanje, ali ponovo ACV nije to učinio i na kraju NNOCSK je obavezao ACV da preinači akt o imenovanju.
  - G. Granit Berisha, prema njihovim tvrdnjama, član sindikalnog udruženja, krajem 2020. i početkom 2021. godine, pozvan je u kancelariju od rukovodstva ACV-a i traženo je od njega da napusti sindikat, obećavajući mu da bi mogao da bude unapređen kada se bude menjala unutrašnji pravilnik.
  - Gđa. Leonora Ibraj, članica sindikalnog udruženja, rekla je da joj nije dato ovlašćenje inspektora iako je ispunjavala sve uslove i godinama je obavlja poslove inspektora, iako je uspešno položila sve potrebne uslove i podnela i zahtev rukovodstvu ACV-a za dodelu navedenih ovlašćenja, ali nije dobila nikakav odgovor, prošavši sve rokove po administrativnom postupku. Istoj dva meseca nije obezbeđen kompjuter u kancelariji, koji se smatra kao osnovno sredstvo za rad.
  - Podnosioci žalbe su takođe rekli da je rukovodstvo ACV-a ocenilo radni učinak za 2020. godinu i da su službenici koji su članovi sindikalnog udruženja ocenjeni niskim ocenama, manjim od 3,6, a su službenici koji nisu članovi sindikata ocenjeni višim ocenama od 4,6 i 4,7. Tri člana sindikalnog udruženja se nisu složili sa ocenjivanjem performanse i podneli su žalbe NNOCSK-u i njihove žalbe su usvojene delimično, a ocenjivanje performanse za gđu. Besnike Ukmata od ocene 2.1 od strane menadžmenta ACV-a je podignuta na 3.2, dok za gđu. Hysa Matoshi, od 1.8 na 3.5, dok u slučaju g. Arianit Islamit, prema informacijama podnosioca žalbe još uvek nije vršeno konačno ocenjivanje rada na ACV, kako za 2020. godinu, tako i za 2021. godinu.
  - Štaviše, podnosioci žalbe navode da članovima ovog sindikata nije pružena mogućnost stručnog usavršavanja, iako se tema odnosila na opis njihovih radnih obaveza. Podnosioci žalbe su tvrdili da konkretni slučaj kada im nije pružena takva mogućnost da učestvuju u stručnoj obuci desio se u martu 2021. godine, Opšta direkcija za civilno vazduhoplovstvo u Francuskoj ponudila je besplatno dva mesta za stručno osoblje ACV-a za pohađanje dva kursa: *Tehnike revizije i Održivi vazdušni transport* i od rukovodstva ACV-a na Kosovu je traženo da pošalje službenike gđu. Besnike Ukmata i g. Granit Berisha, koji su članovi sindikalnog udruženja, da učestvuju i koji su jedini službenici iz stručnog štaba koji nisu završili obuku o tehnikama revizije, ali je rukovodstvo odlučilo da na ovim obukama učestvuju drugi službenici koji nisu članovi sindikalnog udruženja, odnosno, uprkos tome da se oni ne bave revizijama ili profesionalnim vazduhoplovnim poslovima. Međutim, Opšta uprava za civilno vazduhoplovstvo u Francuskoj je tražila da vidi CV-ije predloženih kandidata i odbila je učešće dva službenika koji su bili predloženi od strane menadžmenta ACV-a jer, prema njima,

je obuka irelevantna za dva službenika koje je predložio menadžment ACV-a. Takođe, podnosioci žalbe su rekli da je za drugu stručnu obuku koju besplatno pružio ACV u Francuskoj, a odnosi se na održiv vazdušni saobraćaj, menadžment ACV-a je predložio dva službenika koji nisu bili deo sindikalnog udruženja i za koje ova obuka nije bila relevantna, na osnovu opisa njihovog posla.

14. Podnosioci žalbe su rekli da su članovima sindikalnog udruženja: g. Arianit Islamiju i gđi. Lendita Kika Berisha, ACV na njihov zahtev izdao je uverenje o radnom iskustvu, ne računajući čitav radni period, uvek prema njihovim izjavama, samo zato što su oni deo sindikalnog udruženja u ACV-u.
15. Ombudsman je 4. novembra 2021. godine poslao pismo generalnom direktoru ACV-a, od koga je tražio informacije u vezi sa gore navedenim tvrdnjama podnosioca žalbi, uključujući i njihove tvrdnje o diskriminaciji po osnovu slobode udruživanja, u skladu sa članom 20, stav 2, Zakona br. 05/L-021 o zaštiti od diskriminacije, i tražio dokaze da nije bilo povrede principa jednakog tretiranja.
16. Dana 19. novembra 2021. godine, Ombudsman je dobio odgovor od rukovodioca Jedinice za ljudske resurse u ACV-u, prema kojem:

„(...) Autoritet civilnog vazduhoplovstva ima ukupno 30 zaposlenih, dok sindikalno udruženje, koje je osnovala grupa od 10 zaposlenih u ACV-u, čine 4 direktora departmana i 6 službenika.

„Nemamo informaciju da postoje činjenice o diskriminaciji zaposlenih kako bi ACV to razmotrio u ACV-u. Etiketiranje institucije ACV bez predstavljanja činjenica i spekulativno može da naštetiti ugled institucije.” Prema ovom odgovoru: „Disciplinski prekršaji u ACV-u se rešavaju prema slučajevima i na osnovu prekršaja definisanih zakonom. Odluke NNOCSK su sprovedene iako se u nekim slučajevima ACV usprotivio ovim odlukama na sudu i čekamo odluke suda“.

U ovom odgovoru je naglašeno: *„Neosnovane su tvrdnje da postoji diskriminacija u unapređenju i gradiranju na radnom mestu, budući da ACV-u u poslednje 3 godine i za 2021. godinu nisu bili odobrena od strane MPA nova radna mesta i nije imala budžet za unapređenja na poziciji. I kao takvo, to se nije moglo dogoditi, pa je bilo nemoguće i ne od strane ACV-a (...).“*

Što se tiče procesa pripreme nacрта pravilnika za unutrašnju organizaciju ACV-a, ona je naglasila da isti *„(...) nikada nije odobren i nakon donošenja Nacrta zakona o izmenama i dopunama zakona o ACV-u, proces reorganizacija će početi po novom zakonu“.*

U vezi sa obukama, ona je u odgovoru navela: *„Obuke su održane prema departmanima i potrebama za obuke u pripremi plana obuke i sve obuke su sprovedene, a korisnici obuka su bili svi zaposleni bez razlike (...).“*

Pravna analiza

17. Ustav Republike Kosova, u članu 21, stavu 2 i 3, definiše: *“Republika Kosovo štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode, predviđene ovim Ustavom. Svi su dužni da poštuju prava i osnovne slobode ostalih.”*
18. Ustav Republike Kosova, u članu 24 definiše: *„Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije. 2. Niko se ne smije diskriminisati na osnovu rase, boje, pola, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili nekog drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, veze sa nekom zajednicom, imovine, ekonomskog ili socijalnog stanja, seksualnog opredjeljenja, rođenja, ograničene sposobnosti ili nekog drugog ličnog statusa.”*
19. Ustav u članu 44, stav 1, definiše: *“Garantuje se sloboda udruživanja. Sloboda udruživanja uključuje i pravo na osnivanje organizacija bez dobijanja dozvole, da bude ili ne bude član neke organizacije, kao i da učestvuje u aktivnosti neke organizacije.”* Dok stav 2 definiše: *“Sloboda osnivanja sindikata i organizovanja radi zaštite interesa, je takođe zagarantovana. Ograničenje ovog prava se može sprovesti na osnovu zakona za određene kategorije zaposlenih“*
20. Član 53 Ustav definiše: *“Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava.”* Dok član 11 stav 1 Evropske Konvencija za Ljudska Prava propisuje: *„Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo da osniva sindikat i učlanjuje se u njega radi zaštite svojih interesa.”*
21. Član 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima definiše da uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.
22. Zakon br. 05/L-021 o zaštiti od diskriminacije, član 2, definiše delokrug, prema kome: *“Ovaj zakon se sprovodi za sve aktivnosti ili neaktivnosti, svih lokalnih i državnih institucija, fizičkih i pravnih lica, javnog i privatnog sektora, koji su kršili, krše ili mogu kršiti prava bilo kog lica ili fizičkih ili pravnih lica, u svim oblastima života, a posebno kada se bave; uslovima za pristup zapošljavanju, samozapošljavanju i zapošljavanju u struci, uključujući ovde i uslove zapošljavanja, kriterijume odabiranja, bez obzira na aktivnost u svim nivoima stručne hijerarhije, uključujući i unapređenja; pristupom svim vrstama i nivoima stručne orijentacije, stručnim obukama, stručnim unapređenim obukama i prekvalifikacijama, uključujući i iskustvo praktičnog rada; [...], bilo kojim pravom predviđenom važećim zakonodavstvom.”*
23. Član 3 definiše pojam diskriminacije: *“Princip jednakog tretmana znači da neće biti nikakve neposredne ili posredne diskriminacije, u pogledu bilo kojeg navedenog osnova koji je određen u članu jedan (1) ovog zakona.”* Dok *“Diskriminacija znači svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti, na bilo kom osnovu navedenom u članu jedan (1) ovog zakona, koji ima za cilj ili efekat da obezvredi ili ugrozi priznavanje, uživanje ili obavljanje, osnovnih ljudskih prava i sloboda koja su priznata Ustavom Republike Kosova i važećim zakonodavstvom u Republici Kosovu.”* A postupcima u nadležnim organima, prema članu 12, utvrđuje se: *“Svako lice ili grupa lica*

može podneti žalbu pred ombudsmanom u vezi diskriminatornog ponašanja po osnovama propisanim u članu prvom (1) ovog zakona.”

24. Zakon br. 04/L-57 o slobodi udruživanja u nevladinim organizacijama, član 1, stav 1 definiše: “Ovim zakonom uređuje se osnivanje, upis, unutrašnje upravljanje, delatnosti, ugašenje brisanje iz registra i prestanak rada pravnih lica organizovanih kao nevladine organizacije na Kosovu.” Dok član 3 stav 1 definiše: “ Svako lice na Kosovu uživa potpuna prava na udruživanje i osnivanje NVO.” a stav 2 definiše: “ Nijedno lice se neće obavezati na udruživanje protiv njegove volje niti će biti diskriminirano na bilo koji način zbog njegove odluke o udruživanju ili neudruživanju.”
25. Zakon br. 04/I-011 o sindikalnom organizovanju na Kosovu, u članu 2, stav 1.4 objašnjava pojam “Sindikalna sloboda” koju opisuje kao “*građansko pravo zaposlenih da osnivaju i ujedinjuju sindikalne organizacije, koja slobodno organizuju aktivnosti, sindikalno administriranje i delovanje da bi zaštitili svoje interese;*”
26. Član 4, stav 2 propisuje: “*Niko ne treba biti diskriminiran ili da mu se povrede prava zapošljenja zbog učlanjenja, neučlanjenja u sindikalnoj organizaciji za sindikalnu aktivnost u sindikalnoj organizaciji.*“
27. Član 24, stav. 1, propisuje “Zabranjuje se diskriminacija prema sindikalnim organizacijama.”, dok stav 2 definiše: “*Za sindikalne aktivnosti, sindikalni predstavnici, bez saglasnosti sindikata ne mogu:*
- 2.1. prekinuti radni ugovor;*
  - 2.2. odrediti drugo radno mesto;*
  - 2.3. sniziti položaj radnog mesta;*
  - 2.4. pokrenuti disciplinski postupak;*
  - 2.5. sniziti plate.* “
28. Ombudsman skreće pažnju da Ustav, kao najviši pravni akt jedne zemlje, štiti i garantuje osnovna ljudska prava i slobode, pa je u interesu funkcionisanja pravne države da se ova prava sprovode i ostvaruju. u praksi. Ustavne garancije služe za zaštitu ljudskog dostojanstva i funkcionisanja pravne države. Ustav, u članu 21, izričito definiše obavezu svih organa da poštuju ljudske slobode i prava, stoga je ovo načelo imperativ i moraju ga svi poštovati.
29. Ustav Republike Kosovo, kada govori o jednakosti pred zakonom, jasno definiše da su svi jednaki i da niko ne može biti diskriminisan po zaštićenim osnovama, uključujući i konkretan slučaj – po slobodi udruživanja, pošto je zakonodavstvo na Kosovu omogućilo da lista zaštićenih osnova bude neograničena i pošto je tako, udruženje se takođe smatra zaštićenom osnovom. Štaviše, prema članu 44, st. 1. Ustava Republike Kosovo garantuje se sloboda udruživanja, dok se u stavu 2. jasno kaže da se garantuje sloboda sindikalnog osnivanja i organizovanja radi zaštite interesa. U svim novim ustavima različitih zemalja definitivno je zagantovano pravo radnika i drugih zaposlenih lica na slobodno sindikalno udruživanje. Sloboda udruživanja uključuje pravo na pristup sindikatu bez diskriminacije i da slobodno deluj u njemu.
30. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava svakome garantuje slobodu udruživanja sa drugima, uključujući pravo da osnuje sindikat i da mu se pridruži radi zaštite sopstvenih

interesa.¹ Dakle, od slobode udruživanja neodvojiva je i sloboda sindikalnog osnivanja i učlanjenja, odnosno neučlanjivanja u sindikat.

31. Član 5 Evropske socijalne povelje predviđa pravo radnika i poslodavaca da osnivaju lokalne, nacionalne i međunarodne organizacije radi zaštite svojih ekonomskih i socijalnih interesa, kao i pravo na kolektivno pregovaranje (videti član 6). što znači da sindikatima treba dozvoliti da uđu u kolektivno pregovaranje radi održavanja svojih sastanaka i da im se omogući pristup radnicima.
32. U slučaju koji razmatra ovaj izveštaj, prema tvrdnjama podnosilaca žalbe i dokumentaciji koja je dostavljena IO-u, radi se o udaljavanju jedne članice sindikalnog udruženja, koja je zaposlena u ACV-u, gde je rukovodstvo ove institucije čak donelo Odluku br. 2020/KD/322 za udaljavanje podnositeljice žalbe gđe. Besnike Ukmata iz državne službe, odluka koja se osporena u NNOCSK-u, koji je Odlukom A.nr.378/2020 vratio istu na radnom mestu.

Konstatacije

33. Ombudsman zaključuje da iako je sloboda udruživanja zagarantovana, primećuje se nedostatak iskazane volje za saradnju sa Sindikalnim udruženjem radnika Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo Kosova. Nesaradnja stvara divergencije i probleme sa lančanim efektima.
34. Sloboda udruživanja uključuje pravo na pristup sindikatu bez diskriminacije i da se u sindikatu deluje slobodno. Postupci rukovodstva ACV-a prema službenicima koji su članovi sindikalnog udruženja, osim što negativno utiču na vršenje sindikalne aktivnosti, stvaraju strah i nesigurnost kod drugih službenika i ometaju slobodu udruživanja.
35. Ombudsman navodi da službenici sindikalnog udruženja, njihovi predstavnici koji učestvuju u kolektivnim pregovorima, ili članovi sindikata ne bi trebalo da, zbog članstva u sindikatu, imaju štetne posledice u vidu udaljavanja sa radnog mesta ili drugih mera vršenja pritiska.
36. Ombudsman zaključuje da sindikalnom udruženju u ACV-u treba da se obezbedi nesmetan pristup u okviru svog delokruga u pitanjima koja se odnose na zaštitu prava njegovih članova i u ovom konkretnom slučaju ACV mora da podrži sindikalno udruženje, promovišući istu kao dodatnu vrednost u ACV.

Na osnovu napred navedenog Ombudsman, u skladu sa članom 135, stav 3, Ustava Republike Kosovo “*ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa*”. U smislu člana 18. stav 1.2 Zakona o Ombudsmanu, Ombudsman ima odgovornost: “*da skrene pažnju na slučajeve kada institucije krše ljudska prava i da podnese preporuke da se prekine sa takvim slučajevima, (...)*”; kao i da: “*da preporuči [...] donošenje ili izmene podzakonskih i upravnih akata od strane institucija Republike Kosovo;* (član 18, stav 1.7:),

---

¹ Evropska Konvencija o Ljudskim pravima, član 11.

PREPORUČUJE

Autoritetu civilnog vazduhoplovstva:

- *Da Autoritet civilnog vazduhoplovstva Kosova preduzme sve mere koje poštuju pravo na udruživanje i sindikalno organizovanje bez ikakvih prepreka ili mera koje ograničavaju ili diskriminišu članove sindikalne organizacije.*
- *Da se poveća nivo saradnje sa Sindikalnim udruženjem radnika Autoriteta civilnog vazduhoplovstva Kosova u punom vršenju dužnosti u skladu sa svrhom uspostavljanja i uspešnog ispunjavanja funkcije za koju je i osnovana.*
- *U okviru izrade unutrašnjih politika u Autoritetu civilnog vazduhoplovstva da se omogući pristup i sindikalnom udruženju, kako bi se čuli i predlozi sindikata u kreiranju politike institucije.*

Ministarstvu životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture:

- *Da u okviru nadležnosti vrši nadzor nad radom Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo, uključujući i nastalu situaciju u odnosima između sindikata i rukovodstva institucije.*

U skladu sa članom 132, stav 3 Ustava Republike Kosovo („Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da mu/joj predstavi sva dokumenta i informacije koje su od njega zatražena u saglasnosti sa zakonom“) i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („Autoriteti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, [...] treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi navedenog pitanja“), molimo Vas da nas obavestite o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem.

S poštovanjem,

Naim Qelaj

Ombudsman